

Molen 123

Hoopslag 30 mei 1952

„Hetum”,
WESTPOLDER (Gr.)
TEL. VIERHUIZEN 108
GIRO 341929

8 Oct. 1956

De Weledelgestrenghe Heer
de Heer Mr R.Bolt
Secretaris Provinciale Molencomm.

G r o n i n g e n
=====

Betr. Molen te Vierhuizen,
Weledelgestrenghe Heer,

De korenmolen te Vierhuizen verkeert reeds vele jaren in een deplorabele toestand. De oorspronkelijke eigenaar, de Heer J.Loots, bleek niet bereid op enigerlei wijze zijn medewerking te willen verlenen aan een restauratie, zodat de molen tenslotte vrijgegeven is voor de sloop.

Om de molen uit slopershanden te redden, heeft de Heer L.M.Knol timmerman-aannemer te Vierhuizen, hem enige tijd geleden van de Heer Loots gekocht. Het probleem is nu echter, hoe nu verder te handelen.

Daartoe zijn de afgelopen week enige, laten we zeggen vrienden van de Vierhuister molen, samengekomen om zich hierover te beraden. Daarbij is men tot de conclusie gekomen, dat het het beste zou zijn, de molen in eigendom over te doen gaan aan een stichting. Verder was men algemeen van mening, dat een molenaarsbedrijf, eventueel annex veevoederhandel, in deze streek geen zin meer heeft, daar er voldoende dergelijke bedrijven in de omgeving aanwezig zijn.

Wel zag men zeer goede mogelijkheden om de inwendige ruimte van de molen ten nutte te maken voor het dorpsleven, door er bijv. een gymnastiekoefenlokaaltje voor de school, een vergaderruimte voor verenigingen en clubs en een lokaal waar les in handenarbeid kan worden gegeven, in te bouwen.

Zo redenerende luidde dus de conclusie, alleen uitwendig restaureren en alle maalderijonderdelen uit het inwendige wegsloopen, zodat alleen uiterlijk de molen intact blijft.

Na deze bespreking hebben de Heer Knol en ondergetekende, voor nadere inlichtingen een bezoek gebracht bij de Heer A.M.Amerika, Burgemeester van de Gemeente Eenrum, die, als lid van Uw Commissie, ons adviseerde ons nader met U in verbinding te stellen.

Wij zouden het buitengewoon op prijs stellen, indien Uw Commissie weer hernieuwde aandacht aan deze molen zou willen geven en wij zouden U gaarne willen verzoeken, Uw deskundigen ter plaatse eens de situatie op te laten nemen.

Het ligt verder in de bedoeling, dat de thans beraamde plannen met het Gemeentebestuur van Ulrum nader zullen worden besproken in een vergadering op Woensdag 10 Oct.a.s.

Gaarne zullen wij....

Ir. U. MANSHOLT

„Hetum”,
WESTPOLDER (Gr.)
TEL. VIERHUIZEN 108
GIRO 341929

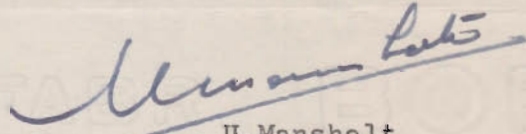
8 Oct 1956

- 2 -

Gaarne zullen wij van U verhemem, of Uw Commissie in principe bereid is een nader onderzoek in te stellen. Mocht U eerst nader mondelinge of schriftelijke toelichting wensen, dan zijn wij uiteraard daartoe te allen tijde bereid.

Inmiddels verblijf ik, met gevoelens van bijzondere hoogachting,

namens de vrienden van de Vierhuister molen,

U. Mansholt

VOORSTELLEN TOT BEHOUD EN EXPLOITATIE VAN DE MOLEN TE VIERHUIZEN
=====

Bij de opstelling van de plannen zijn wij in de eerste plaats uitgegaan van de gedachte, dat de molen in het landschap bewaard moet blijven. Het silhouet van het dorpje Vierhuizen met de toren en de molen uitrijzend boven het geboomte, is o.i. uit het oogpunt van landschapsschoon zo aantrekkelijk, dat het de moeite waard is te trachten dit beeld ook voor de toekomst vast te leggen. (zie ook bijgevoegde foto)

Daarbij komt, dat de molen de enige is in de gemeente Ulrum en naar onze mening dient er toch in iedere gemeente zo mogelijk tenminste één molen te blijven bestaan.

De vraag rijst echter onmiddellijk: wat moet er gebeuren en welke mogelijkheden zijn er.

Algemeen is men van mening, dat er in deze streek voor een molenaarsbedrijf geen voldoende mogelijkheden meer aanwezig zijn. Wil een dergelijk bedrijf renderen, dan moet er een veevoederhandel annex mee geëxploiteerd worden. Daar er in de omliggende dorpen dergelijke zaken gevestigd zijn, daar verder ook veel veevoerders per auto vanuit Groningen rondgebracht worden, terwijl er tenslotte een tendens is in deze streek om de veestapel geleidelijk in te krimpen, achten wij het niet wenselijk iemand probeerend te vinden, die hiermede wil beginnen. Het lijkt ons een te hachelijk avontuur.

Deze redenering leidt tot de conclusie, dat de molen alleen uitwendig behoeft te worden gerestaureerd, hetgeen ongetwijfeld een aanzienlijke invloed kan hebben op de kosten. Zelfs bestaat de mogelijkheid, dat onderdelen van de maalderij gebruikt kunnen worden bij restauraties elders.

Wanneer de maalderij, met alles wat daarmee annex is, uitgebroken worden, zien wij in deze molen positieve mogelijkheden en wel als centrum ten algemenen nutte voor het dorp Vierhuizen.

Vierhuizen heeft, gelijk vele andere kleine dorpjes, dringend behoefte aan meer ontspanningsmogelijkheden, zowel voor de jeugd als voor de ouderen. De vrijkomende ruimte in de molen, kan ons daarbij vele goede diensten bewijzen.

Beginnen we beneden, en gaan we verdieping voor verdieping omhoog, dan zien wij o.a. de volgende mogelijkheden:

1. de begane grond.
Dit is een ruimte van ca. 8 m doorsnee, vrij laag, die voorlopig geprojecteerd is als bergplaats, fietsenstalling enz.
2. de eerste verdieping.
Een hoge ruimte (4a 5 m. hoog) met een doorsnee van ca. 7.50 m. Deze ruimte is geschikt te maken voor o.a. een gymnastiekzaaltje voor de school. Gymnastiek kan nu alleen gegeven worden bij mooi weer buiten. Daar er hoogstens 20 kinderen zijn, die tegelijk moeten oefenen, kunnen ze op de eerste verdieping ook bij slecht weer en vorst hun lessen krijgen. Enige eenvoudige werktuigen, die niet te veel plaats innemen of gemakkelijk opgeborgen kunnen worden zouden zelfs geplaatst kunnen worden. (bijv. ringen, wandrek, klimtouwen, rekstok e.d.)

Behalve voor de gymnastiek, zou deze ruimte gebruikt kunnen worden voor het plaatsen van een of twee ping-pong tafels, een spel, dat meer en meer bij de jongeren in trek komt.

3. de tweede verdieping. (stelling verdieping)

Een zeer bruikbare ruimte voor bijeenkomsten, vergaderingen e.d. Ruim 7 m in doorsnee, alleen de zoldering is iets te laag. Wanneer echter de vloer, die toch vernieuwd moet worden, ongeveer een halve meter lager komt, wordt deze ruimte reeds ca. 3 m hoog. In dit "zaaltje" kunnen ca 40 mensen aan tafeltjes zitten. Het is daardoor geschikt voor bijeenkomsten in een klein dorp. Gedacht wordt bijv. aan een vrouwenvereniging, een schaak-en damclub, een oefenlokaal voor een zagkoor, bijeenkomsten van de dorpsvereniging, en zelfs zou men een spreker een causerie kunnen laten houden voor een niet te groot gezelschap. Daarbij komt nog, dat op deze hoogte de stelling rond de molen loopt, waardoor men op mooie zomeravonden vanaf deze plaats kan genieten van het schitterende uitzicht over het land en de zee.

4. de derde verdieping.

De onderwijzer te Vierhuizen wil gaarne handenarbeid aan de kinderen geven, doch beschikt niet over een geschikte lokaliteit. De ruimte op de derde verdieping, die nog altijd een doorsnede heeft van ca. 6 m., zou hiervoor zeer goed ingericht kunnen worden

5. de vierde verdieping en de kap.

Kan voorlopig als bergruimte, zonder bepaalde bestemming fungeren.

De restauratie en de exploitatie.
=====

Hierbij is de opzet, de molen in eigendom over te doen gaan naar een op te richten "STICHTING MOLEN VIERHUIZEN". (huidige eigenaar is de Heer L.M.Knol te Vierhuizen)

In het bestuur van deze stichting dienen vertegenwoordigers van de verschillende plaatselijke verenigingen of belanghebbende groepen en het gemeentebestuur zitting te hebben. Dit bestuur heeft te beslissen, wat er in grote lijnen met de molen moet gebeuren, terwijl daarnaast - of eventueel gekozen uit het grote bestuur - een kleine commissie van toezicht gevormd moet worden, waaraan het dagelijks beheer opgedragen wordt.

De stichting moet haar inkomsten verkrijgen uit subsidies, bijdragen van donateurs, schenkingen en legaten, e.d.. Zij zal waarschijnlijk om te kunnen beginnen over een zodanig kapitaal moeten beschikken, dat zij de molen kan aankopen.

Voor de verdere kosten van de restauratie wordt gedacht aan subsidies van Rijk, Provincie en Gemeente, waartoe bereids orienterend contact opgenomen is met de Prov. Molencommissie (zie bijgevoegde copie-brief)

Allereerst zal daartoe een begroting van de restauratiekosten moeten worden opgemaakt door een deskundige molenbouwer. Ook daartoe kunnen binnenkort de nodige stappen ondernomen worden.

Door samenwerking en enthousiasme moet het o.i. op deze wijze mogelijk zijn, de molen te Vierhuizen zijn plaats in het landschap te doen behouden, terwijl hij bovendien het dorpsleven vele en nuttige diensten kan bewijzen.

Namens hen, die deze molen na aan het hart ligt,

No. 1.853.222

ANTWOORD OP SCHRIJVEN VAN:

Aan de Provinciale Molencommissie
in Groningen,
p.a. de heer Mr. R. Bolt,
Provinciehuis,
te
GRONINGEN.

ONDERWERP:

Windmolen te Vierhuizen.

BIJL. /

ULRUM,

11 oktober 1956.

Telefoon no. 7
Giro 145040

Verz.

Door de Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werd bij zijn beschikking van 30 mei 1952, no. 255589, afd. O.K.N. toestemming verleend tot het slopen van de windmolen te Vierhuizen. Deze toestemming was een gevolg van het feit, dat de molen in een slechte staat van onderhoud verkeerde en de toenmalige eigenaar niet bereid was zijn medewerking tot restauratie te verlenen.

Ondertussen is deze molen nog steeds niet afgebroken en om dit bouwwerk van slopen te redden, is de molen enige tijd geleden door de heer L.M. Knol, timmerman-aannemer te Vierhuizen aangekocht. Thans heeft zich een commissie gevormd, die pogingen wil doen om de molen alsnog te behouden.

Gezien de slechte toestand van onderhoud, waarin de molen nog steeds verkeert, zijn wij van oordeel, dat thans definitief moet worden onderzocht de vraag of de molen al of niet zal kunnen blijven bestaan.

Genoemde commissie heeft een bespreking met ons gehad en heeft haar eventuele plannen ten aanzien van deze molen uiteengezet.

Wij kunnen ons volledig achter het streven van deze commissie stellen, omdat het uit een oogpunt van landschapsschoon jammer zou zijn, dat deze molen zou verdwijnen, temeer omdat het de enig overgebleven molen in deze gemeente is. In principe hebben wij daarom onze medewerking toegezegd om, wanneer dit mogelijk en noodzakelijk zal blijken te zijn, deze actie der commissie financieel te steunen.

Nog ter sprake is gekomen de eventuele verplaatsing van het dorp Vierhuizen in verband met de plannen tot indijking der Lauwerszee. Rekening houdende met de verplaatsing van dit dorp in de toekomst, achten wij het geenzins een bezwaar, dat tot restauratie der molen wordt overgegaan. In de eerste plaats toch zal deze restauratie ten doel hebben de molen uit een oogpunt van landschapsschoon te behouden. Uiteindelijk zal het er dan minder toe doen of de molen in de kom van het dorp staat of dat deze in de toekomst eventueel niet meer omringd zal zijn door woningen en andere gebouwen. Het beeld, dat deze molen in het landschap vertoont, zal o.i. aantrekkelijk blijven.

Wij zullen het daarom op prijs stellen, dat Uw Technische Commissie ter plaatse een onderzoek wil instellen, waarna aan de hand van haar rapport en een raming van kosten nader zal moeten worden overwogen of overheidssubsidie voor de restauratie kan worden aangevraagd.

Met belangstelling zien wij Uw berichten tegemoet.

Burgemeester en Wethouders van Ulrum,

J. Oltrop, burgemeester.

M. M. M. M., secretaris.

P. I. Een foto van de molen gaat hierbij.

74

123

Windmolenwolk Vierhuizen

Op 10/10 is de molen bezocht door T.C., terwijl tevens op die dag bespreking zijn gevoerd met de tegenwoordige moleneigenaar Kroll, de Burgemeester van Ulrum en met de heer Mansholt (initiatiefnemer voor het in het leven roepen van een stichting).

De molen verkeert in slechte staat, maar toch nog niet zodanig, dat herstel onmogelijk moet worden geacht of overaanvaard zou zijn. O.m. zullen de volgende herstellingen of vernieuwingen moeten plaats vinden:

- nieuwe roeden (of 2de hands), nieuwe stelling,
- nieuwe behapping op alle velden, nieuwe vloeren en trappen in het inwendige van de molen.

Het geschaakte van de molengroep en het molenwerk bevindt zich nog in redelijke goed bruikbare staat.

Kroll heeft zelf een begroting van herstelkosten opgemaakt, die hij ons door toelichting (min of 20.000,-) 35000

De a.s. stichting wil aan de molens met de bestemming meer geven als een in bedrijf zijnde koren molen, maar van buiten alleen als stilstaand monument en de inwendige ruimte verhuren: 1° verdieping als gym. gymnastieklokaal, 2° verdieping als lokaal voor een vereniging van handen arbeid en overigens als een soort jongdherloep.

Gemeente is in beginsel bereid medewerking te verlenen in de vorm van een gemeentelijke subsidie op de inwendige, eigelijke molenvoorzieningen, met op de inrichting van de ruimten tot lokalen; wel huur.

De gemeente zal in geen geval de molen willen aankopen enmitsluitend aan particulier initiatief overlaten.

Volgens T.C. zou aan behoud van deze molen juist worden meegeleefd. Kosten legging ware bij geleendheid gemeente te betalen.

C
20/10

PROVINCIALE GRONINGSE MOLENCOMMISSIE

Commissie restauratie Vierhuister molen,
p.a. Ir U. Mansholt,
"Fletum", WESTPOLDER (Ulrum).

molen 123

inzake molenrestauratie.

Groningen, 8 November 1956.

De in uw brief van 8 October j.l. by onze commissie aanhangig gemaakte restauratie van de windkorenmolen te Vierhuizen hebben wy an onze vergadering van 30 October j.l. besproken. Met burgemeester en wethouders van Ulrum zyn wy van mening dat ondergang van deze molen uit landschappelyk oogpunt een verlies zou betekenen. Het verblydt ons dan ook dat er voor de instandhouding van de molen weer belangstelling is ontwaakt. In beginsel zyn wy bereid het onze te doen om tot provinciale subsidiëring van het herstel te kunnen komen. Wy mogen u echter niet verheleu dat wy verwachten dat een verantwoorde restauratie belangryk meer zal kosten, dan de heer Krol heeft berekend. Wanneer de molen serieus gerestaureerd zal worden (uiteraard zonder hem volledig bedrijfsklaar te maken) zal dat, naar wy verwachten wel een f 35.000.- belopen. Daarin mag by de bestaande regelingen niet op een hoger subsidie worden gerekend dan 50% (ryk 25 & 30, provincie 10, gemeente 10). De belangstelling moet zich dus zo groot betonen, dat uit eigen middelen ongeveer de helft van dat bedrag wordt opgebracht.

Wy gaan van de veronderstelling uit, dat de gemeente niet enkel zal mogen subsidiëren, maar ook door middel van een door haar aan te wyzen vertegenwoordiger invloed op de activiteiten der op te richten stichting zal kunnen uitoefenen.

Ook merken wy nog op dat uwerzys wel inlichtingen moeten worden ingewonnen, of het ryk in een geval als dit inderdaad tot het geven van subsidie bereid is. Immers, het betreft hier geen restauratie van een molen in eigenlyke zin, omdat het inwendige voor geheel andere doeleinden zal worden gebruikt dan by een gewone korenmolen het ge-

val is. Ook dient gy u te overtuigen of het gymnastieklokaal, dat in de molen zal worden ingebouwd, wel aan de door de desbetreffende instanties gestelde eisen zal kunnen voldoen.

Gy ziet : vele vragen, waaromtrent nog zekerheid moet worden verkregen. Wy kunnen dan ook niet anders doen, dan u in beginsel onze medewerking toezeggen, zonder omtrent het verkrygen van een of ander subsidie enige garantie te kunnen geven.

Uw verdere berichten zien wy met belangstelling tegemoet.

Namens de Molencommissie :

dely , voorzitter

B , secretaris